

бути закладені в управління; концептуальних підходах до удосконалення системи управління земельними ресурсами.

Також виникає потреба перепідготовки кожного спеціаліста землевпорядного профілю відповідно до новостворених видів робіт та сучасних технологій на базі провідних вузів.

ПРИЧИНИ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ 2008-2009р.

Викладач к.е.н., Скрипніченко О.П., студ. Спіцина М.В., КІСумДУ

Початком економічної кризи 2008-2009 років, яка охопила весь світ вважають 15 вересня 2008 року. Саме в цей день в далеких Сполучених Штатах Америки стався крах Lehman Brothers, одного з найпотужніших банків наддержави. Почалася паніка на світових біржах, за принципом доміно вслід рухнули акції понад чотирьох тисяч американських компаній. Криза похитнула не тільки позиції американських банків, але й економічні системи майже всіх країн світу (це яскравий приклад інфекційної вразливості фінансового сектору економіки) [1, стор.23].

На сьогодні існують різні версії щодо причин виникнення кризи. Дослідження з цього питання дозволяють виділити три ключові версії, які підтримують такі економісти як Базилюк А.В. і Дугін І.М. Згідно першої версії, першопричиною кризи стала циклічність економічного розвитку США. За другою версією, фінансова криза розглядається як штучне явище, цілеспрямовано створене транснаціональними корпораціями та урядовими органами США задля вирішення проблем з обслуговування та погашення зовнішнього боргу. Третя версія пов'язана із помилками американських фінансових установ під час управління кредитними портфелями. Це підтверджується тим, що саме фінансові установи першими зазнали краху.

Всі вищезазначені версії мають право на існування і потребують ретельного вивчення. До того ж чинники, які однозначно свідчать про домінування одної з версій, невідомі. Це дозволяє зробити припущення щодо того, що виникнення кризи в більшій або меншій мірі було обумовлено чинниками, які належать до кожної з вищенаведених версій [2, стор.184].

З нашої точки зору, причини виникнення кризи можна поділити на два види: об'єктивні та суб'єктивні.

1. Об'єктивною причиною кризи є циклічний характер розвитку економіки. Тривалість циклу визначається терміном його дії. Згідно з М.І.Кондратьєвим в економіці розрізняють [6]:

- річні або сезонні коливання ділової активності;
- короткострокові економічні цикли (3-3,5 роки).

Матеріальною основою малих циклів є процеси, що відбуваються в сфері грошових відносин;

- торгово-промислові цикли (7-11 років);
- великі економічні цикли або "довгі хвилі" (40-60 р.)

Економічна криза 2008-2009 років за тривалістю циклу не відноситься до короткострокової, але торкається процесів, що відбуваються в сфері грошових відносин, тобто, має ознаки криз короткострокового і торгово-промислового циклів.

Криза 2008-2009 р. в основному «західна». Вплив кризи на економіку країн Східної Азії був досить м'яким. Існує твердження, що принаймні до 2010 року, а можливо, і пізніше, світове зростання відбуватиметься за рахунок Китаю, Індії та Росії.

Дана криза поєднувала коротко- і довгострокову динаміку. В основному це криза економічної моделі, яку з 1980 р. «виросували» «консервативні революції». Це також криза економічного світового порядку, який називається «глобалізація». Така комбінація коротко- і довгострокової динаміки вказує на те, що швидкий вихід з кризи не дуже ймовірний [4, стор.90].

2. Суб'єктивні причини [5]:

2.1 У зв'язку з тим, що у 1971р. було скасовано прив'язку долара до золотого змісту, що забезпечується золотим запасом США, долари почали друкуватись в необмеженій кількості. Група приватних осіб отримала право випускати в обіг долари, визначати обсяг, строки випуску, що спричинило перевиробництво долара США. З 1971р. по 2008р. обсяг доларової маси в світі зріс у десятки разів, перевищивши у багато разів реальний обсяг товарної маси в світі.

2.2 Асиметричність розвитку економік світу, яка призвела до перевиробництва продукції і пере накопичення капіталу в одних країнах світу (розвинутих і деяких розвиваючих) і нестача його в інших (бідних і більшості тих, що розвиваються).

2.3 Високі кредитні рейтинги американських банків та іпотечних облігацій, розвиток ринку похідних фінансових інструментів (свопів, фінансових дериватів) сприяли активному залученню коштів в необмеженій кількості установами США. Відсутність раціонального обмеження у наданні позик стала

результатом процесу дерегуляції, кульмінацією якої стало неповернення кредитів ненадійними позичальниками [4, стор.74].

2.4 Дефіцит державного бюджету і негативне зовнішньоекономічне сальдо домінуючої країни світу – США (30% світового ВВП) і долар як головна валюта в світових розрахунках (86,3% обороту глобального валютного ринку) та збереження резервів центральних банків країн світу у доларах США (39,6 глобальних резервів) стало ще однією причиною кризи.

2.5 Фінансова спекулятивна політика інвестиційних банків і хедж-фондів, які прагнули отримувати величезні прибутки на операціях купівлі-продажу цінних паперів і їх похідних все далі віддаляло їх вартість від вартості реальних активів, і це стало наступною суб'єктивною причиною кризи [5].

2.6 Політика Федеральної Резервної Служби (ФРС) США зробила свій внесок у розвиток економічної ситуації в країнах світу. Помилки у визначенні кредитної ставки, які не враховували тенденції ринку житла стали суттєвою причиною кризи [1, стор.27].

Таким чином, в основі глобальної світової банківської кризи лежить гонитва за вигодою. Жорстка конкуренція між банками та намагання прискорити процедуру видачі кредитів звели до мінімуму перевірку платоспроможності клієнта; процеси сек'юритизації створили додаткові зобов'язання перед своїми іпотечними інвесторами. Успіхи іпотечного кредитування на американському ринку викликали зацікавленість не тільки національних, але й іноземних інвесторів, що призвело до поширення кризи за межі США та необхідності стабілізаційних заходів на міжнародному рівні.

1. Александрова М.О. Глобальні наслідки іпотечної кризи // Актуальні проблеми України. – 2008. - № 8.
2. Базилюк А.В., Дугін І.М. Фінансова криза у США: економічна закономірність, цілеспрямована акція чи похибки в управлінні кредитним портфелем // Актуальні проблеми України. – 2009. № 8 – с.184.
3. Дорошенко І.В. Криза на ринках фінансового капіталу // Економіка України. – 2009. - № 10 – с.41.
4. Сапір Ж. Наскільки тяжко, наскільки довго? (Спроба прогнозування глибини і тривалості кризи) // Економіка України. – 2008. - № 10 – с.73.
5. <http://optikomt.narod.ru>.
6. <http://una-unso.cv.ua>.